

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

740

Vragen van het lid **Van der Plas** (BBB) aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat over *het bericht «Klimaatimpact Nederlandse veestapel fors overschat»* (ingezonden 20 september 2021).

Antwoord van Minister **Schouten** (Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit), mede namens de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat (ontvangen 16 november 2021). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2021–2022, nr. 91.

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht «Klimaatimpact Nederlandse veestapel fors overschat»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Deelt u de mening dat de inzichten uit het, door het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) aangedragen rapport, een herbeoordeling vereisen van de klimaatopgave die aan de melkvee- en rundveehouderij is opgelegd? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 2

Nee deze mening deel ik niet. In het rapport worden bevindingen van een modelonderzoek aangehaald, waarin een vergelijking wordt gemaakt tussen de rekenmethode GWP* en GWP100 (de huidige standaard) over het berekenen van het opwarmende effect van methaan bij constante en bij stijgende methaanuitstoot over een periode van 20 jaar. De rekenmethode GWP* wijst niet uit dat de invloed van koeien drie tot vier keer minder is dan gedacht. Het drukt alleen de invloed van kortlevende broeikasgassen, zoals methaan, op de opwarming van de aarde anders uit in de tijd dan GWP100. De rekenmethode GWP* laat zien dat het reduceren van methaan een efficiënte manier is om op korte termijn de opwarming van de aarde af te zwakken. Aanpassing van de internationale afspraken door nieuwe inzichten

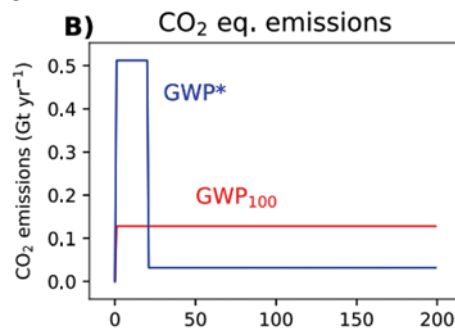
¹ Telegraaf.nl, 14 september 2021 (<https://www.telegraaf.nl/nieuws/106651108/klimaatimpact-nederlandse-veestapel-fors-overschat>)

kan doorvertaling krijgen in het klimaatbeleid van Nederland. Dat is vooralsnog niet aan de orde.

Ik licht bovenstaande graag nader toe. Het IPCC bestaat uit drie werkgroepen: werkgroep 1: Visies en principes «Oorzaken», werkgroep 2: Gevolgen, kwetsbaarheden en adaptaties en werkgroep 3: Mitigatie «terugdringen van broeikasgasemissies». Het genoemde IPCC rapport is een product van werkgroep 1. Dit rapport geeft alleen een weergave van actuele wetenschappelijke inzichten van klimaatonderzoek, waaronder verschillende methodes, zoals GWP100 en GWP*, voor het berekenen van de bijdrage van kortdurende broeikasgassen, zoals methaan, aan de mondiale opwarming. Het IPCC doet daarbij geen uitspraak over welke methode beter zou zijn of welke methode gebruikt zou moeten worden.

Voor het vergelijken en wegen van de bijdrage van broeikasgassen in de loop van de tijd maakt het uit met welke rekenmethode gewerkt wordt en over welke periode deze impact worden vergeleken. Binnen de internationale klimaatafspraken is door alle landen afgesproken om te werken met de *Global Warming Potential 100* rekenmethode, ook wel GWP100 genoemd. Daarmee wordt de impact van de broeikasgassen over een periode van 100 jaar berekend en vergeleken met de bijdrage van CO₂. Met deze rekenmethode kan de impact van de broeikasgassen (zoals methaan, lachgas en CO₂) in de loop van de tijd met elkaar vergeleken en verrekend worden in CO₂-equivalenten. Met deze methode kunnen de bijdragen van broeikasgassen en van landen door de tijd heen en ten opzicht van elkaar eenvoudig worden vergeleken.

In het IPCC rapport worden er naast de GWP100 andere rekenmethoden, waaronder de zogenoemde GWP*, beschreven. Deze GWP* methode geeft met name het effect van de kortlevende gassen zoals methaan anders weer dan bij GWP100. Met GWP* wordt vooral gekeken naar het effect van de verandering van de emissie van methaan op het opwarmende effect. De verschillen tussen deze 2 methoden worden met onderstaande grafiek² geïllustreerd.

Bovenstaande grafiek schetst dat methaanemissie (berekend met GWP*) in de eerste jaren na de uitstoot een sterk opwarmingseffect heeft en dat deze relatief snel afneemt. Als met een gemiddelde waarde gerekend wordt, zoals bijv. bij GWP100, dan is het gemiddelde opwarmingseffect in de eerste jaren van de uitstoot lager dan het daadwerkelijke opwarmingseffect, en jaren daarna hoger dan het daadwerkelijke opwarmingseffect. GWP* maakt inzichtelijk dat bij gelijkblijvend emissies van methaan er een evenwicht ontstaat in de luchtconcentratie van methaan in de atmosfeer. Bij afnemende methaanemissie neemt de luchtconcentratie ook af en daarmee ook het opwarmingseffect. De reductie van methaanemissie moet dan echter wel op mondiale schaal plaatsvinden. De bijdrage van (toe- of afnemende) nationale emissies van methaan wordt dan afhankelijk van de mondiale emissietrend. Beide rekenmethoden geven relevante inzichten over de impact van methaan. Daarom is het goed dat IPCC beide methoden schetst en deze in samenhang en op mondiale schaal worden gezien. Welke implicaties deze verschillende methoden voor mitigatiestrategieën hebben, zal worden behandeld in het

² Grafiek komt uit artikel: Lynch, J., Cain, M., Pierrehumbert, R., & Allen, M. (2020). Demonstrating GWP*: a means of reporting warming-equivalent emissions that captures the contrasting impacts of short- and long-lived climate pollutants. *Environmental Research Letters*, 15(4), 044023. <https://doi.org/10.1088/1748-9326/ab6d7e>.

rapport van werkgroep III (mitigatie) van het IPCC, dat in het voorjaar van 2022 uitkomt.

Na afronding van de 6^e assessment cyclus in het derde kwartaal van 2022, zullen de IPCC inzichten uit deze cyclus in VN-verband worden besproken en kunnen dan leiden tot aanpassing van de internationale afspraken over de wijze waarop de bijdrage van (verschillende) broeikasgassen wordt berekend. Bij aanpassing van deze afspraken zal dit ook doorvertaald worden in het klimaatbeleid van Nederland. Dat is vooralsnog niet aan de orde.

Vraag 3

Bent u op de hoogte van de passage «nieuwe inzichten ten aanzien van [...] methaan in de koolstofcyclus zullen ten gunste [...] komen van de opgave van de zuivelsector» in het klimaatakkoord? Kunt u aangeven op welke wijze u met deze nieuwe inzichten uitvoering gaat geven aan deze afspraak in het klimaatakkoord?

Antwoord 3

Ik ben op de hoogte van de genoemde passage en ik vind het belangrijk om in gesprek te blijven over (wetenschappelijke) inzichten, zo ook met de melkveesector binnen de klimaattafel Landbouw en Landgebruik. Afspraken die zijn gemaakt in het kader van het internationale klimaatakkoord blijven daarbij leidend. Zoals aangegeven in het antwoord op vraag 2 geeft het IPCC-rapport de actuele wetenschappelijke inzichten weer en worden de internationale afspraken in dit rapport niet herzien, noch beoordeeld.

Vraag 4

Erkent u dat er in Nederland melk met een footprint van 1,2 kg CO₂ per liter melk geproduceerd wordt en dat het verplaatsen van melkproductie van Nederland naar het buitenland kan leiden tot een toename van de uitstoot van broeikasgassen, omdat de vraag naar zuivel stijgt en de carbon footprint van melk wereldwijd gemiddeld 2,4 kg CO₂ per liter melk bedraagt?

Antwoord 4

Verplaatsing van melkproductie naar een ander land kan leiden tot een afname of toename van de uitstoot. Dit is afhankelijk van veel factoren en verschillend per bedrijf.

Vraag 5

Deelt u de mening dat, gezien het feit dat klimaat een mondiaal thema is, dat ook als zodanig moet worden gezien, het verplaatsen van de productie van levensmiddelen naar landen waar deze met een hogere footprint geproduceerd worden, negatief bijdraagt aan klimaatverandering?

Antwoord 5

Klimaatverandering is inderdaad een wereldwijde uitdaging. Het voorkomen van verdere klimaatverandering vergt samenwerking met meerdere landen. Daarom hecht ik veel waarde aan de internationale afspraken waar Nederland zich aan verbonden heeft. Deze internationale afspraken moeten leiden tot een daling van de emissies wereldwijd en niet tot een verplaatsing van emissies tussen landen.